

ИЗВЕШТАЈ О НАУЧНОЈ ЗАСНОВАНОСТИ ТЕМЕ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ

Презиме, име једног
родитеља и име Жана (Јовица) Живковић Ранчић
Датум и место рођења 13.12.1981. Пирот

Основне студије

Универзитет У Нишу
Факултет Филозофски факултет
Студијски програм Психологија
Звање Дипломирани психолог
Година уписа 2000/2001.
Година завршетка 2005.
Просечна оцена 8,59

Мастер студије, магистарске студије

Универзитет У Нишу
Факултет Филозофски факултет
Студијски програм Психологија
Звање Мастер психолог
Година уписа 2020.
Година завршетка 2021.
Просечна оцена 10,00
Научна област Психологија
Наслов завршног рада *Васпитни стилови родитеља и капацитет за ментализацију адолесцената као предиктори формално-операционалног мишљења и школског успеха*

Докторске студије

Универзитет У Нишу
Факултет Филозофски факултет
Студијски програм Психологија
Година уписа 2021.
Остварен број ЕСПБ бодова 120
Просечна оцена 9,82

ПРИКАЗ НАУЧНИХ И СТРУЧНИХ РАДОВА КАНДИДАТА

Р. бр. Аутор-и, наслов, часопис, година, број волумена, странице Категорија

Живковић Ранчић, Ж. и Тодоровић Ј. (2023). Капацитет ментализације код адолесцената: допринос васпитних стилова родитеља. *Зборник института за педагошка истраживања* 55(1), 93-111

У истраживању је учествовало 200 средњошколаца (54,5% дечака; просечна старост испитаника је 17 година). Резултати вишеструке регресионе анализе указују да, када је реч о васпитном стилу мајке, димензије ауторитативног стила (регулација и повезаност) значајно позитивно доприносе капацитету за ментализацију, док димензије ауторитарног стила (вербална хостилност и необјашњавање) значајно негативно доприносе развоју ове рефлективне функције. Када је реч о васпитном стилу оца, димензија ауторитативног васпитног стила која значајно доприноси развоју ментализације јесте регулација, а негативан допринос показују димензије ауторитарног стила – необјашњавање и принуда. Главни закључак истраживања јесте да димензије ауторитативног стила родитељства (повезаност и регулација) значајно доприносе развоју капацитета за ментализацију код адолесцената, док димензије ауторитарног родитељског стила (вербална хостилност мајке, необјашњавање оба родитеља и принуда оца), негативно доприносе развоју ментализације.

M23

Рад припада научној области докторске дисертације

ДА

НЕ

ДЕЛИМИЧНО

Живковић Ранчић, Ж. и Тодоровић Ј. (2023). Капацитет за ментализацију адолесцената као предиктор формално-операционог мишљења и школског успеха. *ЗБОРНИК РАДОВА, Педагошки факултет у Ужичу* 26(25), 43-58

У истраживању је учествовало 200 ученика Техничке школе у Пироту (54,5% дечака), просечног узраста 17 година. Резултати вишеструке регресионе анализе показали су да је модел у коме капацитет за ментализацију представља предиктор формално-операционог мишљења статистички значајан и објашњава 51% варијансе ове критеријумске варијабле ($R^2 = 0,51$; $F(3, 196) = 67,67$; $p = 0,00$). Значајни појединачни предиктори су димензије ментализација себе ($\beta = 0,34$; $p = 0,00$) и мотивација за ментализацију ($\beta = 0,37$; $p = 0,00$). Када је у питању предикција школског успеха, модел који чине димензије капацитета за ментализацију статистички је значајан и објашњава 49% варијансе ове варијабле ($R^2 = 0,49$; $F(3, 196) = 61,92$; $p = 0,00$). Значајну предиктивну моћ показале су димензије ментализација других ($\beta = 0,22$; $p = 0,02$) и мотивација за ментализацију ($\beta = 0,38$; $p = 0,00$).

Рад припада научној области докторске дисертације

ДА

НЕ

ДЕЛИМИЧНО

Живковић Ранчић, Ж. и Тодоровић Ј. (2022). Васпитни стилови родитеља као предиктори формално-операционог мишљења адолесцената. *Настава и васпитање* 71(2), 199-213

За потребе истраживања коришћени су: адаптирана верзија Упитника родитељских стилова и димензија који мери димензије ауторитарног, ауторитативног и пермисивног стила и Бондов тест логичких операција. У истраживању је учествовало 200 ученика Техничке школе у Пироту (54,5% дечака; просечна старост испитаника 17 година). Истраживањем је потврђена главна хипотеза да су васпитни стилови родитеља статистички значајан предиктор формалнооперационог мишљења. Када је у питању васпитни стил мајке, допринос предикцији формално-операционог мишљења дају димензије повезаност (са позитивним предзнаком β -кофицијента) и необјашњавање (са негативним предзнаком β -кофицијента). Ако посматрамо васпитни стил оца, допринос предикцији формалнооперационог мишљења дају димензије регулација (са позитивним предзнаком β -кофицијента) и принуда (са негативним предзнаком β -кофицијента).

Рад припада научној области докторске дисертације

ДА

НЕ

ДЕЛИМИЧНО

Живковић Ранчић, Ж. и Милићевић, Н. (2022). Квалитет породичних интеракција као предиктор самоефикасности и школског успеха адолесцената. *Годишњак за психологију* 19, 47-63

Узорак је чинило 187 пунолетних адолесцената (102 дечака и 85 девојчица). Коришћена је Скала квалитета породичних интеракција и Упитник самоефикасности за децу. Резултати вишеструке регресионе анализе указују да квалитет породичних интеракција представља значајан предиктор социјалне самоефикасности адолесцената објашњавајући 46% варијансе ове критеријумске варијабле ($R^2 = .46$; $F(5, 181) = 30,33$; $p < .001$), при чему статистичку значајност показује димензија прихватања од оца са позитивним смером β коефицијента ($\beta = .48$; $p < .001$). Модел у коме димензије породичних интеракција представљају предикторе емоционалне самоефикасности статистички је значајан и објашњава 40% варијансе ове критеријумске варијабле ($R^2 = .40$; $F(5, 181) = 23,70$; $p < .001$). Значајну предиктивну моћ показују димензије прихватања од оца ($\beta = .45$; $p < .001$) и прихватања од мајке ($\beta = .28$; $p < .05$), обе димензије са позитивним смером β коефицијента. У односу на академску самоефикасност модел који чине димензије породичних интеракција статистички је значајан и објашњава 51% варијансе ове варијабле ($R^2 = .51$; $F(5, 181) = 37,47$; $p < .001$), при чему је димензија прихватања од мајке, са позитивним смером β коефицијента, једини значајан предиктор ($\beta = .42$; $p < .001$). Када је у питању предикција школског успеха, модел димензија породичних интеракција статистички је значајан ($R^2 = .25$; $F(5, 181) = 12,09$; $p < .001$). Предиктивни потенцијали показују димензије прихватање од оца ($\beta = .43$; $p < .001$) и прихватање од мајке ($\beta = .44$; $p < .001$), обе димензије са позитивним смером β коефицијента. Значајним предиктором, али са негативним смером β коефицијента, показала се димензија одбацивање од оца ($\beta = -.43$; $p < .001$).

Рад припада научној области докторске дисертације

ДА

НЕ

ДЕЛИМИЧНО

5 Кратак опис садржине (до 100 речи)

Рад припада научној области докторске дисертације

ДА

НЕ

ДЕЛИМИЧНО

НАПОМЕНА: уколико је кандидат објавио више од 5 радова, додати нове редове у овај део документа

ИСПУЊЕНОСТ УСЛОВА КАНДИДАТА ЗА ПОДНОШЕЊЕ ЗАХТЕВА ЗА ОДОБРАВАЊЕ ТЕМЕ

Кандидат испуњава услове предвиђене Законом о високом образовању, Статутом Универзитета и Статутом Факултета да поднесе захтев за одобравање теме докторске дисертације

ДА

НЕ

образложење

ИСПУЊЕНОСТ УСЛОВА МЕНТОРА

Име и презиме, звање Јелисавета Тодоровић, редовни професор
Ужа научна област за коју је изабран у звање Психологија
Датум избора 27. Јануар 2015 године
Установа у којој је запослен Филозофски факултет Универзитета у Нишу
Е-пошта jelisaveta.todorovic@filfak.ni.ac.rs

Најзначајнији радови ментора из научне области којој припада тема докторске дисертације

Р. бр.

Аутор-и, наслов, часопис, година, број волумена, странице

Категорија

Тема доктората се базира на добро проученој релевантној литератури. Реч је чланцима новијег датума, али и о изворним књигама аутора који су дефинисали и проучавали питања и проблеме који су обухваћени темом доктората. Сви кључни истраживачки конструкти: васпитни стилови, ментализација, афективна везаност, базичне психолошке потребе и селф оријентација су адекватно одређени и повезани на основу података из литературе о актуелним истраживањима ових начних појмова.

3. Циљеви научног истраживања *(до 500 речи)*

Главни циљ истраживања је емпијска провера ефеката васпитних стилова родитеља на типове селф-оријентације, преко стила афективне везаности, ментализације и задовољења/осујеђења базичних психолошких потреба на узорку одраслих у настајању. Специфични циљеви су:

1. Утврдити да ли постоји повезаност између перципираних васпитних стилова родитеља, афективне везаности, степена изражености ментализације и степена задовољења/осујеђења базичних психолошких потреба са једне стране и типова селф-оријентације са друге стране на узрасту одраслих у настајању.
2. Испитати да ли су перципирани васпитни стилови родитеља, стилови афективне везаности, капацитет за ментализацију и задовољење/осујеђење базичних психолошких потреба значајни предиктори типова селф-оријентације на узрасту одраслих у настајању.
3. Испитати да ли перципирани васпитни стилови родитеља имају директан ефекат на типове селф-оријентације одраслих у настајању.
4. Испитати да ли перципирани васпитни стилови родитеља имају директан ефекат на типове афективне везаности код одраслих у настајању.
5. Испитати да ли перципирани васпитни стилови родитеља имају директан ефекат на капацитет ментализације код одраслих у настајању.
6. Испитати да ли перципирани васпитни стилови родитеља имају директан ефекат на задовољење/осујеђење базичних психолошких потреба код одраслих у настајању.
7. Испитати да ли перципирани васпитни стилови родитеља имају индиректан ефекат на селф-оријентацију адолесцената преко стилова афективне везаности код одраслих у настајању.
8. Испитати да ли перципирани васпитни стилови родитеља имају индиректан ефекат на селф-оријентацију адолесцената преко капацитета ментализације код одраслих у настајању.
9. Испитати да ли перципирани васпитни стилови родитеља имају индиректан ефекат на селф-оријентацију одраслих у настајању преко задовољења базичних психолошких потреба код одраслих у настајању.
10. Испитати разлике у степену изражености перципираног стила родитељства, стила афективне везаности, ментализације, задовољења/осујеђења базичних психолошких потреба и типова селф-оријентације у односу на социо-демографске и контролне варијабле истраживања (пол, узраст, степен формалног образовања оца и мајке, степен формалног образовања испитаника, извор прихода, услови становања и статус везе).

4. Очекивани резултати, научна заснованост и допринос истраживања *(до 200 речи)*

Хипотезе истраживања

1. Постоји повезаност између перципираних васпитних стилова родитеља, афективне везаности, капацитета за ментализацију, задовољења/осујеђења базичних психолошких потреба са једне стране и типова селф-оријентације са друге стране код одраслих у настајању.
2. Перципирани васпитни стилови родитеља, афективна везаност, капацитет за ментализацију адолесцената и задовољење/осујеђење базичних психолошких потреба значајни су предиктори типова селф-оријентације одраслих у настајању.
3. Перципирани васпитни стилови имају значајне директне ефекте на тип селф-оријентације одраслих у настајању.
4. Перципирани васпитни стилови имају значајне директне ефекте на стил афективне везаности одраслих у настајању.
5. Перципирани васпитни стилови имају значајне директне ефекте на капацитет ментализације одраслих у настајању.
6. Перципирани васпитни стилови имају значајан директне ефекте на задовољење/осујеђење базичних психолошких потреба одраслих у настајању.
7. Силови афективне везаности значајни су медијатори односа између васпитних стилова родитеља и селф-оријентације одраслих у настајању.
8. Капацитет за ментализацију је значајан медијатор односа између васпитних стилова родитеља и селф-оријентације одраслих у настајању.
9. Задовољење базичних психолошких потреба је значајан медијатор односа између васпитних стилова родитеља и селф-оријентације одраслих у настајању.
10. Постоје статистички значајне разлике у степену изражености перципираног васпитног стила родитеља, афективне везаности, задовољења/осујеђења базичних психолошких потреба, ментализације и типова селф-оријентације код одраслих у настајању у односу на демографске и контролне варијабле истраживања.

Допринос истраживања

Овим истраживањем очекујемо да се повежу доприноси васпитања у породици са формирањем селф оријентације у развојној фази одраслих у настајању, која је у средишту савремених истраживања због специфичности у формирању идентитета код ове групе младих. Наиме, уместо постизања стабилно оформљеног идентитета, истраживања показују да су млади на овом узрасту чешће анксиозни, депресивни, у нестабилним емотивним везама, склони промени посла и сталном преиспитивању сопствене вредности (Arnett, Žukauskienė, & Sugimura, 2014). Од изузетног је значаја да се разјасне медијаторски ефекти стилова афективне везаности, ментализације и задовољења базичних потреба у релацији између васпитних стилова и селф-оријентације. Ово су савремени психолошки концепти о којима постоје бројна истраживања и налази у литератури да су од изузетног значаја у формирању личности адолесцената и младих у фази одрастања у настајању.

5. Примењене научне методе *(до 300 речи)*

Инструменти

У истраживању ће бити примењени следећи инструменти:

Упитник родитељских стилова и димензија (PSDQ - Parenting Styles and Dimensions Questionnaire; Robinson, Mandlaco, Olsen, & Hart, 2001)

Ревидирана скала везаности за одрасле (Revised Adult Attachment Scale - AAS; Collins, 1996)

Скраћена верзија скале ментализације (MentS-12; Stefana, Jolić-Marijanović & Dimitrijević, 2024)

Скала за процену задовољења/осујеђења базичних психолошких потреба (Basic Psychological Need Satisfaction and Frustration Scale; BPNSNF, Serbian version, Šakan, 2022)

Упитник его функционисања (The Ego Functioning Questionnaire - EFQ; Majstorović, Legault, & Green-Demers, 2008)

Узорак - Пригодан узорак ће чинити минимум 500 испитаника узраста од 18 до 29 година, оба пола.

План прикупљања и обраде података

Истраживање ће бити спроведено онлајн путем Google forms упитника током 2024. године. Упитници ће бити задавани онлајн путем друштвених мрежа. Приликом обраде података користиће се статистички пакет SPSS 22. Дескриптивни статистички показатељи (фреквенције, проценти, аритметичка средина и стандардна девијација) користиће се за утврђивање степена изражености варијабли на испитаном узорку, Пирсонов коефицијент линеарне корелације за утврђивање смера и интензитета повезаности између варијабли, Т-тест и АНОВА за утврђивање значајности разлика у степену изражености варијабли између група и мултипла регресиона анализа за проверу могућности предвиђања критеријумских на основу предикторских варијабли. За тестирање претпостављених релација између предикторских, медијаторских и критеријумских варијабли биће коришћен адекватан статистички софтвер (Macro Process, AMOS, Jamm...).

Предложена тема се
прихвата неизмењена

ДА

НЕ

Кончан наслов теме
докторске дисертације

Васпитни стилови родитеља и селф-оријентација младих: медијаторска улога афективне везаности, ментализације и задовољења базичних психолошких потреба

ЗАКЉУЧАК (до 100 речи)

Комисија је закључила да је предложена тема докторске дисертације докторанда Жане Живковић Ранчић, *Васпитни стилови родитеља и селф-оријентација младих: медијаторска улога афективне везаности, ментализације и задовољења базичних психолошких потреба*, веома научно утемељена, прецизно методолошки планирана и актуелна. Комисија има задовољство да предложи Наставно-научном већу Филозофског факултета и Научно-стручном већу за друштвено-хуманистичке науке Универзитета у Нишу, да прихвате овај извештај и омогуће кандидаткињи да започне израду докторске дисертације.

ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ

Број одлуке ННВ о именовању Комисије

НСВ број 8/18-01-007/24-010

Датум именовања Комисије

26.09.2024. године

Р. бр.

Име и презиме, звање

Потпис

	Др Кристина Ранђеловић, ванредни професор	председник	Кристина Ранђеловић
1.	Психологија (Научна област)	Филозофски факултет Универзитет у Нишу (Установа у којој је запослен)	
2.	Др Јелисавета Тодоровић, редовни професор Психологија (Научна област)	ментор, члан Филозофски факултет Универзитет у Нишу (Установа у којој је запослен)	Јелисавета Тодоровић
3.	Др Ивана Педовић, доцент Психологија (Научна област)	члан Филозофски факултет Универзитет у Нишу (Установа у којој је запослен)	Ивана Педовић
4.	Др Милица Тошић Радев, ванредни професор Психологија (Научна област)	члан Филозофски факултет Универзитет у Нишу (Установа у којој је запослен)	Милица Радев
5.	Др Ивана Милић, ванредни професор Психологија (Научна област)	члан Филозофски факултет Универзитет у Новом Саду (Установа у којој је запослен)	Ивана Милић

Датум и место:

.....